
 પ્રવચન-૭, ગાથા-૧૭-૧૮

‘સમયસાર’ ૧૭-૧૮ ગાથા. યહાં તક આયા છે. ‘...મોક્ષાર્થી પુરુષકો પહલે તો આત્માકો જાનના ચાહિયે,...’ યહ બાત લી છે, ભાઈ ! ચાહે જિતને વ્યવહાર આદિ કરે પરંતુ ઉસસે આત્માકી પ્રાપ્તિ નહીં હોતી. આત્માકી પ્રાપ્તિ પરસે નિરપેક્ષ છે. ઇસલિયે યહ સીધી બાત લી છે. કોઈ વ્યવહાર કરે, યે કરે, ફલાણા કરે, પૂજા-ભક્તિ કરે, દયા-દાન પાલે તો આત્માકા જ્ઞાન હો, એસા નહીં છે. ઇસલિયે સીધી બાત યહ લી છે (કિ), ‘...મોક્ષાર્થી પુરુષકો પહલે તો આત્માકો જાનના ચાહિયે,...’

‘...ઔર ફિર...’ યહ શબ્દ આયા છે ના ? સંસ્કૃતમે ‘તતઃ’ શબ્દ છે. અનુભવમે પ્રતીતિ કરના, એસા કહતે હેં. આત્માકા અનુભવ કરકે ‘યહ આત્મા આનંદસ્વરૂપ, જ્ઞાનસ્વરૂપ છે’ એસી પ્રતીતિ કરના - યહ શ્રદ્ધા છે. ‘...ફિર ઉસીકા શ્રદ્ધાન કરના ચાહિયે...’ જ્ઞાન બિના શ્રદ્ધા નહીં હોતી. જો ચીજ જૈસી છે એસી જ્ઞાનમે આયે બિના ઉસકી શ્રદ્ધા-પ્રતીતિ હોતી નહીં. ઇસલિયે સબસે પહલા કર્તવ્ય હો તો યહ છે. આહા..હા...! વ્યવહારકી સબ બાત છોડકર સીધી બાત કી છે.

‘...ઔર ફિર ઉસીકા શ્રદ્ધાન કરના ચાહિયે કિ ‘યહી આત્મા છે, ઇસકા આચરણ કરનેસે અવશ્ય કર્મોસે છૂટા જા સકેગા’...’ આહા..હા...! યહ આત્મા આનંદ ઔર જ્ઞાનસ્વરૂપ છે એસી જ્ઞાનમે પ્રતીતિ હુઈ તો ઇસ પ્રતીતિમે એસા આયા... પ્રતીતિમે એસા આયા કિ, ઇસ આત્મામે આચરણ કરનેસે, આત્માકા આચરણ કરનેસે (અવશ્ય કર્મોસે છૂટા જા સકેગા). વ્યવહાર આચરણ કરનેસે (છૂટા જાયેગા એસા નહીં કહા). (વ્યવહાર આચરણ બીચમે) આતા છે પરંતુ વહ જાનને લાયક છે. આદરને લાયક તો (સ્વયંકા આત્મા છે). ‘...ઇસકા આચરણ કરનેસે અવશ્ય કર્મોસે છૂટા જા સકેગા...’ આહા..હા...!

ચૈતન્યસ્વરૂપ આનંદકંઠ પ્રભુ ! સકલ નિરાવરણ, પૂર્ણ અખંડ ! ઉસકા જ્ઞાન કરકે શ્રદ્ધામે એસા આયા,... શ્રદ્ધામે એસા આયા ! કિ, ઇસ આત્માકા આચરણ કરનેસે કર્મોસે છૂટા જા સકેગા. દૂસરી કોઈ ક્રિયાકાંડસે કર્મસે છૂટનેકી રીત નહીં છે, આહા..હા...! હૈ ? ‘...ઇસકા આચરણ કરનેસે અવશ્ય કર્મોસે છૂટા જા સકેગા...’ (અર્થાત્) આત્મા આનંદસ્વરૂપ (હૈ) ઇસ આનંદ(સ્વરૂપ)કા આચરણ કરના. સૂક્ષ્મ બાત છે ! અતીન્દ્રિય આનંદસ્વરૂપ આત્મા ! ઇસ આનંદકા આચરણ કરના, અતીન્દ્રિય આનંદકા અનુભવ કરના, યહ આત્માકા આચરણ છે, આહા..હા...! દેહકી જડ આદિકી ક્રિયા, યહ આત્માકા આચરણ હૈ નહીં. અંદર દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ આદિકા પરિણામ, યહ ભી આત્માકા આચરણ હૈ નહીં, આહા..હા...! હૈ ? ‘...ઇસકા આચરણ કરનેસે અવશ્ય કર્મોસે છૂટા જા સકેગા’ ઔર ફિર...’ (અર્થાત્)

ऐसी प्रतीति ज्ञानसे हुई ‘...और फिर उसीका अनुसरण करना याहिये...’

आत्मा आनंद और ज्ञानस्वरूप है उसका अनुसरण करके आयरण करना याहिये. उसकी आवश्यक क्रिया (यह है कि) अंतरमें रहना, विद्वानंदस्वरूपमें आयरण करना वह यारित्र है. यारित्र कोई व्रत आदि परिणामका नाम यारित्र नहीं है, आडा...डा...! कठिन बात आयी !

उसके ‘...अनुभवके द्वारा उसमें लीन होना याहिये;...’ भगवानआत्मा ! शुद्ध चैतन्यघनको दृष्टिमें लेकर उसका आयरण (करना). निमित्तका आयरण नहीं, रागका आयरण नहीं. त्रिकाणी ज्ञायकका आयरण करनेसे कर्मसे छूटेगा ऐसी प्रतीति करके अंतरमें अनुभवमें आयरण करना, आडा...डा...! ऐसी बात है ! ये यारित्र ! यारित्र कोई देहकी क्रिया या व्रत, नियम, तपकी क्रिया ये कोई यारित्र नहीं.

यारित्र तो ज्ञानानंद सज्जत्तमस्वरूप भगवान ! उसका आयरण (नाम) अंदरमें अकाग्रता होना (यह यारित्र है). यह आयरण करनेसे ही कर्मसे छूटेगा. इसके सिवाय दूसरे कोई आयरणसे कर्मसे नहीं छूटेगा. है ? बादमें ‘...अनुभवके द्वारा उसमें लीन होना याहिये;...’ आडा...डा...! चैतन्यका सम्यक्ज्ञान हुआ, सम्यग्दर्शन हुआ बादमें उसीमें लीन होना याहिये. अतीन्द्रिय आत्मामें लीन होना याहिये – यह यारित्र है. आडा...डा...!

‘...क्योंकि साध्य जो निष्कर्म अवस्था...’ साध्य (यानी) यहां ध्येयकी बात नहीं है. ध्येय तो आत्मा ! ध्येय तो आत्मा है, परंतु साध्य है वह मोक्षअवस्था है. दोनोंमें ईर्ष है. समझमें आया ? ध्येय (यानी) यह तो पहले कदा कि, आत्माको जानना (फिर) श्रद्धान करना, यह ध्येय है. अब यहां (तो यह कहते हैं कि), इस आत्माका आयरण करनेसे साध्य जो मोक्षदशा (है वह) उससे प्राप्त होती है. आत्माकी मोक्षदशा यह साध्य (है), ध्येय नहीं (ध्येय तो आत्मा है). ध्येय और साध्यमें पूर्व-पश्चिम जितना बड़ा अंतर है.

ध्येय तो द्रव्यस्वभाव लेना और साध्य (यानी) उसका आयरण करनेसे साध्य (जो) निष्कर्म अवस्था – सिद्ध अवस्था (प्रगट होती है) यह साध्य है. है ? आडा...डा...! ‘...साध्य जो निष्कर्म अवस्था...’ आडा...डा...! आत्माका पूर्ण अवेद(स्वरूप प्रगट) हो जाना, यह साध्यकी अवस्था – मोक्षकी अवस्था है. है ? ‘...सिद्धिकी इसीप्रकार उपपत्ति है,....’ (अर्थात्) मुक्तिकी इसप्रकारसे उत्पत्ति है. दूसरे कोई प्रकारसे मुक्तिकी उत्पत्ति है नहीं. इस प्रकार पहले उसका निर्णय करना याहिये. आडा...डा...!

मुक्ति नाम सिद्धदशा – साध्य, ध्येय नहीं. ध्येय द्रव्य है. परंतु पर्यायमें स्वरूपका आयरण करनेसे साध्य (जो) निष्कर्म अवस्था (है वह) उससे प्राप्त होती है, आडा...डा...! भाषा बहुत टूकी (है), (लेकिन) भाव बहुत गंभीर है ! आडा...डा...!

‘...निष्कर्म अवस्था...’ अवेद शुद्धस्वरूप उसकी सिद्धिकी इसीप्रकार उपपत्ति है...’ इस

प्रकार मुक्तिकी उत्पत्ति है. मोक्षकी उत्पत्ति जैसे प्रकारसे है. ‘...अन्यथा अनुपपत्ति है.’ अनेकान्त किया. आत्मा आनंदस्वरूप ज्ञायकस्वरूप ! उसको जानकर, श्रद्धा करके उसका आयरण करना, वह निष्कर्म अवस्था (यानी) सिद्धिका कारण है. निष्कर्म अवस्था(रूप) सिद्धिका यह कारण है, दूसरा कोई कारण है नहीं.

ये सब बाहरका करते हैं ना ? (तो कलते हैं कि) बाहरका हो, यह जानने लायक है. अंदरमें आदरने लायक नहीं, आडा..डा...! पंच कल्याणक मछोत्सवमें जो कोई क्रियाकांड होती है वह सब जानने लायक है, आदरने लायक नहीं. निष्कर्म अवस्था(रूप) सिद्धिका उत्पत्ति आत्माका आनंदका आयरण करनेसे होती है, अन्यथा उसकी उत्पत्ति होती नहीं.

‘(ईसी बातको विशेष समजाते हैं :-)’ विशेष समजाते हैं. ‘...जब आत्माको, अनुभवमें आने पर अनेक पर्यायरूप भेदभावोंके साथ...’ क्या कलते हैं ? आत्मामें पर्यायमें रागादिके अनेक प्रकारके भेद दृश्यते हैं. दया, दान, व्रत, भक्ति आदि काम, क्रोध आदिके भेद जो दृश्यते हैं इसके साथ ‘...मिश्रितता होनेपर...’ (अर्थात्) पर्यायमें विकारकी मिश्रितता होनेपर भी, आडा..डा...! ‘...सर्व प्रकारसे भेदज्ञानमें प्रवीणता...’ (अर्थात्) रागसे भिन्न करना वह भेदज्ञान (है), आडा..डा...! क्रियाकांडका राग भीयमें आता है परंतु उससे भेद करना, आडा..डा...! है ?

‘...अनुभवमें आनेपर अनेक पर्यायरूप...’ (अर्थात्) रागादि अनुभवमें आते हैं, अंदर पर्यायमें विकार आदि शुभाशुभ भाव आते हैं. तो पण (उन) ‘...भेदभावोंके साथ मिश्रितता होनेपर भी...’ (अर्थात्) पर्यायमें आनंदका भी अनुभव और रागका भी अनुभव (है), ऐसा मिश्रितपना अनुभवमें आता है फिर भी ‘...सर्व प्रकारसे भेदज्ञानमें प्रवीणतासे...’ अंदरमें रागसे भिन्न करनेके भेदज्ञानमें यतुराई (यानी) प्रवीणता(से) (यानी) ‘विकल्प मात्र पर है और मैं निर्विकल्प आनंदस्वरूप हूँ’ – जैसे भेदज्ञानमें प्रवीणतासे. आ..डा..डा...! बात तो १७-१८ गाथा(में) यह है.

‘...जो यह अनुभूति है सो ही मैं हूँ...’ (अर्थात्) मैं तो इस आनंदका अनुभव करनेवाला, यह मैं हूँ. अनुभूतिमें साथमें जो राग आता है यह मेरी यीज नहीं. उससे भिन्न अपना अनुभव करना – भेदज्ञान करना, यह आत्माका आयरण है. रागकी क्रिया भीयमें आती है उसका भेदज्ञान करना और आत्माका अनुयरण करना, यह मुक्तिका उपाय है, आडा..डा...!

‘...जो यह अनुभूति है सो ही मैं हूँ’ जैसे आत्मज्ञानसे प्राप्त होता हुआ...’ आडा..डा...! रागादि (में) नहीं, आनंद और ज्ञानमूर्ति में आत्मा हूँ, ऐसा आत्माका अनुभव (होना) और रागके भावसे भिन्नपना होनेपर अपने आत्मज्ञानकी प्राप्ति (करता) हुआ. वहां आत्मज्ञानकी प्राप्ति हुई, रागकी नहीं. रागका तो (भेद)ज्ञान करके आत्माकी प्राप्ति-

ઉત્પત્તિ હુઈ. આ..હા..હા...! સૂક્ષ્મ બાત હૈ ! હિન્દીમં તો આજ દૂસરા (દિન) હૈ ના ! કલસે તો ગુજરાતી ચલેગા. ‘ધનકુમારસેઠ’ને કહા થા તો દો વ્યાખ્યાન (હિન્દીમં) આયે. હિન્દી વૈસે બહુત કઠિન નહીં હૈ. થોડા ધ્યાન રખે તો સમજમં આતા હૈ.

કહતે હેં કિ, આત્માકી જ્ઞાનકી પર્યાયમં રાગાદિકી ક્રિયા મિશ્રિતપને દિખનેપર, રાગસે ભિન્ન આત્મજ્ઞાન કરકે, આત્મજ્ઞાનકા અનુચરણ કરના. બીચમં રાગ આતા હૈ ઉસકા અનુચરણ નહીં કરના, આહા..હા...! ઐસી બાત હૈ !

‘...ઐસે આત્મજ્ઞાનસે પ્રાપ્ત હોતા હુઆ, ઇસ આત્માકો જૈસા જાના હૈ...’ (અર્થાત્) આત્મા જૈસા હૈ (યાની) શુદ્ધ ચૈતન્યઘન આનંદકંદ અનાકુલ આનંદકા પૂર ઐસા આત્મા હૈ (ઐસા જાના). રાગકે મિશ્રિતપનેકો છોડકર ઐસે આત્માકા જ્ઞાન હુઆ. ‘...જૈસા જાના હૈ વૈસા હી હૈ ઇસપ્રકારકી પ્રતીતિ...’ જૈસા આત્માકા જ્ઞાન હુઆ ઉસ પ્રકારકી પ્રતીતિ તબ (હુઈ). આત્માકા જ્ઞાન હુઆ તબ પ્રતીતિ (હુઈ). એકદમ પ્રતીતિ અપનેઆપ (હો જાયે), ઐસા નહીં. જો ચીજ દેખી નહીં ઉસકી પ્રતીતિ ક્યા ? જો ખ્યાલમં હી આયા નહીં (ઔર કોઈ કહે કિ) વિશ્વાસ કરો ! (લેકિન) કિસકા કરે ? રાગસે ભિન્ન હોકર આત્મા આનંદસ્વરૂપ હૈ, ઐસે ભેદજ્ઞાનમં આત્મા આયા, ઉસકા આચરણ કરના, આહા..હા...! હૈ ? ‘...જૈસા જાના હૈ વૈસા હી હૈ ઇસપ્રકારકી પ્રતીતિ...’

આહા...! ‘...પ્રતીતિ જિસકા લક્ષણ હૈ ઐસા, શ્રદ્ધાન ઉદ્દિત હોતા હૈ...’ ઉસકો સમકિત હોતા હૈ. આહા...! ધર્મકી પહેલી સીઠી, ધર્મકી પહેલાં પગથિયાં, આત્માકી પર્યાયમં જો રાગાદિ હેં ઉસકા ભેદ કરકે, આત્માકા જ્ઞાન કરકે પ્રતીતિ કરના તબ સમ્યગ્દર્શન પ્રગટ હોતા હૈ, આ..હા..હા...! ઇતની સારી શર્તે હેં ! ગાથા બહુત ઊંચી હૈ ! ‘...શ્રદ્ધાન ઉદ્દિત હોતા હૈ...’ દેખો ! ભાષા ઐસી લી હૈ. રાગકી-વિકલ્પકી ક્રિયાસે ભિન્ન આત્માકો જાનકર ઉસકી શ્રદ્ધા પ્રગટ હોતી હૈ. ‘ઉદ્દિત હોતા હૈ’ નામ શ્રદ્ધાન પ્રગટ હોતા હૈ.

(આગે કહતે હેં) ‘...તબ સમસ્ત અન્યભાવોંકા ભેદ હોનેસે...’ (અર્થાત્) તબ સબ રાગાદિ-વિકલ્પકી કોઈ ભી જાત (હો); ભગવાનકા સ્મરણ, ભક્તિ, પૂજા, વ્રત આદિ સબકા ભેદ કરના. વહ કોઈ (ભી) ચીજ અપને મોક્ષકે કારણમં હૈ નહીં. આતા હૈ, હોતા હૈ પરંતુ ઉસકા ભેદ કરકે ‘...અન્યભાવોંકા ભેદ હોનેસે...’ દેખો ! આહા..હા...! સૂક્ષ્મ હૈ !

‘...અન્યભાવોંકા ભેદ હોનેસે...’ (અર્થાત્) પુણ્ય-પાપકે વિકલ્પસે આત્માકો ભિન્ન (કરનેસે). ‘...અન્યભાવોંકા ભેદ હોનેસે નિ:શંક સ્થિર હોનેમં...’ શંકા બિના નિ:સંદેહ(રૂપસે) સ્વરૂપમં સ્થિર હોનેસે. ક્યોંકિ અન્યભાવકા ભેદજ્ઞાન તો હુઆ (ઔર) અન્યભાવસે ભિન્ન ભગવાનમં સ્થિર હોનેસે. અંતરમં આત્માકે આનંદમં સ્થિર હોનેસે. ‘...નિ:શંક સ્થિર હોનેમં સમર્થ હોનેસે...’ ક્યા કામ (હુઆ) ? રાગસે અપના આત્મા ભિન્ન દેખા તો અપનેમં સ્થિર હોનેકા સામર્થ્ય પ્રગટ હુઆ. રાગસે-વિકલ્પસે અપનેકો ભિન્ન જાના તબ આત્મામં સ્થિર

डोनेकी ताकत प्रगट हुँ।

जबतक रागको अपना मानते हैं तबतक मिथ्यादृष्टिमें अपने स्वप्नमें स्थिर डोनेकी शक्ति-सामर्थ्य प्रगट होता नहीं, आडा..डा...! मार्ग यह है ! बाकी सब व्यवहारकी अनेक बातें आये. निःशंक स्थिर डोनेसे ! (अर्थात्) रागसे भिन्न भगवान देखा तो निःशंक आत्मामें स्थिर डोनेसे. शंका नहीं है कि, ये राग भी कुछ सहाय करेगा. राग-विकल्प आता है वह मदद करेगा, ऐसी शंका छूट गई. निःशंक स्थिर डोनेसे !

अपने स्वप्नमें - ज्ञायक भगवान विद्वानंदमें निःशंक स्थिर डोनेमें समर्थ डोनेसे '...आत्माका आचरण उदय होता हुआ...' यह आत्माका आचरण (उदय) हुआ नाम चारित्र्य हुआ, आडा..डा...! यह आत्माका आचरण ! लोक सदाचरण कहते हैं वह लौकिक नीतिका सदाचरण है. यह निश्चय सदाचरण है. सदाचरण नाम सत्य आचरण. सत्य आत्मा - सत्विद्वानंद प्रभु ! उसको रागसे भिन्न करनेसे अंदरमें स्थिर डोनेकी ताकत प्रगट होती है, आडा..डा...! ऐसी बात है ! 'भूतमलज्ज'! सूक्ष्म बात है, भाई !

ऐसा प्रगट डोनेसे (इस प्रकार) '...आत्माका आचरण उदय होता हुआ आत्माको साधता है.' वह आत्माको साधता है. बाहरकी क्रियाकांडसे आत्माका कोई साधन होता है, ऐसा है नहीं. आडा..डा...!

'ऐसे साध्य आत्माकी,...' साध्य नाम मुक्तिदशा ! मोक्ष - साध्य ! 'ऐसे साध्य आत्माकी सिद्धिकी इसप्रकार उपपत्ति है.' इसप्रकारसे उसकी उत्पत्ति है. मोक्षकी दशाकी इसप्रकारसे उत्पत्ति है, दूसरे प्रकारसे मोक्षकी उत्पत्ति है नहीं, आडा..डा...! रागसे भिन्न होकर, आत्मा ज्ञान और आनंदस्वरूप है ऐसा ज्ञान होकर प्रतीति हुई कि, इस आत्मामें आचरण करनेसे ही मैं कर्मसे छूटूंगा. फिर आत्माका अनुचरण करना, आत्माका आचरण करना - आत्मआचरण ! राग-दया, दान आदि आत्माका आचरण नहीं, आडा..डा...! ऐसी बात है ! '...सिद्धिकी इसप्रकार उपपत्ति है.' मोक्षकी पर्यायकी उत्पत्ति इस विधिसे होती है, दूसरी विधि है नहीं - यह अनेकान्त है. दूसरी विधिसे भी हो (और) आत्माकी विधिसे भी हो उसको अनेकान्त कहते हैं, ऐसा नहीं. वह तो झूठीवाह है.

अनेकान्त तो यह कहता है कि, आत्माका सम्यग्दर्शन, ज्ञान और चारित्र्य(से) अनुकरण करनेसे - आत्माका आचरण करनेसे (मोक्षकी पर्यायकी उत्पत्ति होती है, अन्य विधिसे नहीं). सदाचरण यह है. सत् ऐसा आत्मा. सत् नाम त्रिकाण प्रभु ! उसका आचरण करनेसे मुक्तिकी उत्पत्ति होती है, अन्यथा उत्पत्ति होती नहीं. आडा...! अब यह मुद्देकी बात आयी है, इसलिये थोड़ी उतावलीसे ले लिया. विशेष (बात) इसमें है.

श्रोता :- आज हिन्दीमें और कल गुजरातीमें !

पूज्य गुरुदेवश्री :- देजो अब क्या होता है ! पहले यह कछा कि, आत्माकी सिद्धिकी

उत्पत्ति इस विधिसे होती है. ऐसा न होनेपर दूसरा आयरण करनेसे (अर्थात्) राग - दया, पूजा और भक्ति आदिका आयरण करनेसे मुक्ति होती है, ऐसा है नहीं. बीयमें आता है, राग आदि आता है, परन्तु उसका भेद करनेसे आत्माका आयरण होता है, उसके साथ अभेद(ता) रभकर आत्माका आयरण होता है और उसको साथमें रभकर मुक्तिकी प्राप्ति होती है, ऐसा है नहीं, आडा..डा...! समजमें आया ?

‘परन्तु...’ (अर्थात्) ऐसी बात हो तो भी, आडा...! भगवान तो अंदर बिराजते हैं, उसका ज्ञान करनेसे और प्रतीति करनेसे और प्रतीतिमें भी इस आत्माका आयरण करनेसे मुक्ति होती है, ऐसी प्रतीति आती है फिर आत्माका आयरण करना, दया, दान, व्रत आदि व्यवहार आयरण है वह मुक्तिका कारण नहीं, वह बंधका कारण है. आडा..डा...! भजन, स्तुति आदि सब रागका कारण है, आडा...! समजमें आया ? भगवानका भजन और भक्ति, भगवानका गुणग्राम करना, ये सब विकल्प हैं. उससे भेद करना यह आत्माका आयरण है. ये साथमें रभकर आत्माका आयरण है, ऐसा है नहीं. आडा..डा...! अब यह बात थोड़ी समजनेकी सूक्ष्म आती है, सुनो !

ऐसा होनेपर भी, ऐसा कडा ना ? ‘परन्तु...’ ऐसा है ना ? आत्माका सम्यग्दर्शन, ज्ञान सहित आत्माका आयरण हो तो मुक्तिकी उत्पत्ति होती है. ऐसा है, ‘परन्तु...’ ऐसा क्यों नहीं हुआ ? अनादिकावसे ऐसा क्यों नहीं हुआ ? यह ‘परन्तु’ कडकर कडते हैं. समजमें आया ?

‘...ऐसा अनुभूतिस्वरूप भगवान आत्मा...’ आ..डा..डा...! ऐसा अनुभूति -आनंदकी अनुभूति(स्वरूप) ! है ? ‘...ऐसा अनुभूतिस्वरूप भगवान...’ देजो ! ‘भगवान’ (कडकर) बुलाया !! आ..डा..डा...! आत्माको ‘भगवान’ कडकर बुलाया ! ७२ गाथामें भी ‘भगवान’ कडा है, बहुत ठिकाने ‘भगवान’ कडा है ! ‘...ऐसा अनुभूतिस्वरूप भगवान आत्मा आबालगोपाल सबके अनुभवमें सदा स्वयं ही आने पर भी,...’ आडा..डा...! अब जूनी थोड़ी यहां है !

ऐसा आत्मा सब प्राणीको अपनी ज्ञानपर्यायमें अनुभवमें आता है. ध्यान रभना थोडा ! ‘...ऐसा अनुभूतिस्वरूप भगवान आत्मा...’ है ? ‘...आबालगोपाल...’ आबाल नाम बालकसे लेकर वृद्ध... बालकसे लेकर वृद्ध सब आत्माको उसकी पर्यायमें आत्मा अनुभवमें आता है ! क्या कडा ? अज्ञानीको भी उसकी ज्ञानकी पर्यायमें, पर्यायका स्वपरप्रकाशक स्वभाव होनेसे (आत्मा अनुभवमें आता है). है ज्ञानकी पर्याय ! भले अज्ञानीकी है, (यहां तो) सबकी बात है. बालकसे लेकर वृद्ध सब जवको ऐसा अनुभूतिस्वरूप भगवानआत्मा (अनुभवमें आ रहा है). ‘...सबके अनुभवमें सदा...’ ‘सबके’ और ‘सदा’ दो शब्द पडे हैं. क्या कडा ? आडा..डा...! ऐसा भगवानआत्मा आनंदकी अनुभूतिस्वरूप प्रभु सबको -

સબ પ્રાણીકો – સબ આત્માકો સદા... આહા..હા...! હૈ ?

‘...સબકે અનુભવમેં સદા સ્વયં હી...’ ‘સ્વયં હી’ નામ યહ આત્મા જો અનુભૂતિસ્વરૂપ હૈ એસા આત્મા સબ પ્રાણીકો પર્યાયમેં અનુભવમેં આતા હૈ, આહા..હા...! ક્યા કહા ? ક્યા કહા યહ ‘રાયચંદભાઈ’ ! ‘ઝવેરચંદભાઈ’ ! ...સબ પ્રાણીકો એસા અનુભવ આતા હૈ, એસા કહતે હૈં ! અજ્ઞાનીકોભી ઉસકી જ્ઞાનકી પર્યાયમેં પર્યાય જો અવસ્થા હૈ ઉસમેં સ્વપરપ્રકાશક (જ્ઞાનકી પર્યાયમેં સ્વપરપ્રકાશક) શક્તિ હોનેસે પર્યાય પરકો તો જાનતી હૈ પરંતુ અજ્ઞાનીકી પર્યાય ભી (સ્વકો જાનતી હૈ). સબકો (કહા ઇસમેં) કોઈ બાકી નહીં (રહા), ઉસમેં તો અભવી ભી આ ગયા ! આહા..હા...! અભવી મિથ્યાદષ્ટિ એકેન્દ્રિયસે પંચેન્દ્રિય અથવા બાલકસે વૃદ્ધ, સબકો અપની પર્યાયમેં ઇસ ભગવાનકા અનુભવ હોતા હૈ. સબકો સદા સ્વયં – તીન શબ્દ પડે હૈં, આહા...! યહ મુદ્દેકી બાત આયી. ક્યોંકિ આત્માકી પર્યાયકા એસા સ્વભાવ હૈ (અર્થાત્) સ્વપરપ્રકાશક સ્વભાવ હૈ.

જ્ઞાનકી પર્યાયમેં – અજ્ઞાનીકી પર્યાયમેં ભી સબ જીવકો સદા... સદા (કહા) ! ઉસકી જ્ઞાનકી પર્યાય સદા રહતી હૈ. સબ જીવકો જ્ઞાનકી પર્યાય સદા રહતી હૈ. ઇસ પર્યાયમેં સમસ્ત જીવકો સદા સ્વયં આત્મા (અર્થાત્) અપની ચીજ જો હૈ વહ જ્ઞાનકી પર્યાયમેં અનુભવમેં આતી હૈ. ‘ઝવેરચંદભાઈ’! ક્યા કહા ?

શ્રોતા :- અનુભૂતિ શબ્દ માને દ્રવ્ય યા પર્યાય ?

સમાધાન :- પર્યાયમેં અનુભવમેં આતા હૈ લેકિન ઉસકી દષ્ટિ વહાં નહીં હૈ, એસા કહતે હૈં. આહા..હા...! સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભાઈ ! યહલા પૈરાગ્રાફ જલ્દી લિયા ઉસકા કારણ યહ થા કિ, યહ દૂસરા (પૈરાગ્રાફ) એકદમ સમજમેં આયે.

શ્રોતા :- અનુભૂતિકા અર્થ યહાં પર્યાય લેના યા દ્રવ્ય લેના ?

સમાધાન :- પર્યાય... પર્યાયમેં દ્રવ્યકા અનુભવ હૈ. પર્યાયમેં દ્રવ્યકા અનુભવ હૈ ! ક્યોંકિ જ્ઞાનકી પર્યાય હૈ, તો જ્ઞાનકી પર્યાયકા સ્વપરપ્રકાશક સ્વભાવ હૈ. ઇસ કારણસે સબ જીવકો પર્યાયમેં દ્રવ્યકા અનુભવ હૈ.

શ્રોતા :- અનુભૂતિસ્વરૂપ ભગવાનઆત્મા...!

પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી :- પૂરા અનુભૂતિસ્વરૂપ ભગવાનઆત્મા પર્યાયમેં હૈ !

શ્રોતા :- અનુભૂતિ ત્રિકાલ યા વર્તમાન ?

સમાધાન :- ત્રિકાલ ! ત્રિકાલ જો હૈ વહ ઉસકી પર્યાયમેં (અનુભવમેં) આતા હૈ ! આહા..હા...! અનુભૂતિસ્વરૂપ ભગવાન કહા ના ? ‘અનુભૂતિસ્વરૂપ ભગવાનઆત્મા’ એસે કહા ના ? (યાની) અનુભવમેં આનેવાલા ભગવાનઆત્મા ! આહા..હા...! આજ સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભાઈ ! યહ પદ એકદમ લે લિયા. આજ હિન્દીમેં પૂરા હોનેવાલા હૈ ના ? આહા..હા...!

ચૈતન્ય ભગવાન ! અનુભૂતિસ્વરૂપ ભગવાન યહાં તો (કહા હૈ). અનુભૂતિ ભગવાનકો

કહતે હૈં. પરંતુ યહ અનુભૂતિસ્વરૂપ ભગવાન પર્યાયમેં જાનનેમેં આતા હૈ. હૈ ? '...આબાલગોપાલ સબકે અનુભવમેં સદા...' અનુભૂતિ(સ્વરૂપ) અનુભવમેં સદા '...સ્વયં હી...' 'હી' શબ્દ રખા હૈ. અપની પર્યાયમેં અપના આત્મા હી જાનનેમેં આતા હૈ. આ..હા..હા...! ધીરેસે સમજના ! બાપૂ ! યહ તો ભગવાનકે ઘરકી બાત હૈ ! ત્રિલોકનાથ જિનેશ્વરદેવ પરમાત્માકી યહ દિવ્યધ્વનિ હૈ ! દિવ્યધ્વનિમેં ઐસા આયા. 'ઠુંકાર ધ્વનિ સુની અર્થ ગણધર વિચારે, રચી આગમ ઉપદેશ ભવિક જીવ સંશય નિવારે' ભવ્ય પ્રાણી હોતા હૈ વહ સંશયકા છોદ કર દેતા હૈ. કેસે ? આહા..હા...! સબ પ્રાણીકો પર્યાયમેં અનુભૂતિસ્વરૂપ ભગવાનઆત્મા અનુભવમેં સદા (આતા હૈ). યહાં તો પર્યાયમેં અનુભવમેં આતા હૈ (ઐસા કહા હૈ) ! આ..હા..હા...! ક્યા કહા સમજમેં આયા ?

સબ પ્રાણીકો - અજ્ઞાનીકો ભી... આ..હા..હા...! કસાઈ જીવકો ભી, અભવી જીવકો ભી... આ..હા..હા...! અનંત સંસારી આત્માકો ભી... આહા..હા...! પર્યાયકી તાકત ઇતની હૈ કિ, જ્ઞાનકી પર્યાયમેં અનુભૂતિસ્વરૂપ ભગવાન સદા સર્વદા સર્વકો સ્વયં અનુભવમેં આતા હૈ, આહા..હા...! 'ધન્નાલાલજી' ગાથા આપને લિખી હૈ ના ! હમારે 'ઝવેરચંદભાઈ'ને લીખી હૈ ન ! .. પહલે યહ થે ને. ...વાલે થે. 'ખીમજીભાઈ'. આહા..હા...! શાંતિસે સુનને જૈસી બાત હૈ, બાપૂ !

ભગવાનઆત્મા ! અનુભૂતિસ્વરૂપ પ્રભુ અંદર હૈ, અનુભવમેં આને લાયક (હૈ). સદા સર્વ જીવકો સ્વયં - જો આત્મા સ્વયં હૈ વહી પર્યાયમેં અનુભવમેં આતા હૈ, આ..હા..હા...! 'સ્વયં હી' ઐસે કહા હૈ. અકેલા 'સ્વયં' શબ્દ નહીં લિયા હૈ. સ્વયં હી - અકેલા આત્મા હી પર્યાયમેં જાનનેમેં આતા હૈ ! આહા..હા...! '...આને પર ભી...' અબ લેના હૈ. પર્યાયમેં આત્માકા અનુભવ હોને પર ભી... આહા..હા...! ઉસકી નજર વહાં ગઈ નહીં હૈ. નજર પર્યાયમેં - રાગમેં ફિરતી હૈ. સમજમેં આયા ? આહા..હા...! ૧૭-૧૮ ગાથા અલૌકિક હૈ !! આહા...!

લોગ વ્યાપાર કરતે હૈં ના ? તબ ઐસા કહતે હૈં કિ, રૂપયેમેં કિતની કમાઈ હુઈ ? સત્રહ આને, અઠારહ આને, સવા યા ડેઢ ગુના ? ઐસા કહતે હૈં ના ? 'ભગવાનજીભાઈ'! હમારે યહાં દુકાન થી વહાં ભી ચલતા થા, બારહ મહીનેમેં રૂપયેમેં અઠારહ આને પૈદા હુએ. બારહ મહીનેમેં વ્યાપારમેં અઠારહ આને (પૈદા) હુએ. હમારે યહાં ભી ઐસા ચલતા થા, યહાં તો કુછ જ્યાદા હી ચલતા હૈ ! યહ તો વતનકી બાત હૈ ના ! 'પાલેજ' તો ગુજરાતકા ગાંવ હૈ ના ! આહા..હા...!

શ્રોતા :- યહાં તો ગાથા ૩૧ ઔર ૩૨ ડબલ હૈ !

પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી :- ક્યા આતા હૈ દેખો ! અભી તો ચાર દિન બાકી હૈ ન ! આહા..હા...! ૩૨વીં ગાથા નહીં લી હૈ, ૩૧ ઔર ૩૮ (ગાથા) લી હૈ.

યહાં કહતે હૈં, પ્રભુ ! શાંતિસે સુનને જૈસા હૈ, પ્રભુ ! યહ તો અલૌકિક બાત હૈ ! ઔર કહીં સુનને મિલે નહીં ઐસી બાત હૈ ! આહા..હા...! તીન લોકકા નાથ જિનેશ્વરદેવ મુનિઓંકો સમજાતે થે, વહ મુનિ અપની વાણીસે જગતકો બતાતે હૈં ! સુન તો સહી, પ્રભુ ! તેરી પર્યાયમેં ઇતની તાકત હૈ ! તેરી વર્તમાન જ્ઞાનકી પર્યાય ભલે અલ્પ હૈ તો ભી હમ કહતે હૈં કિ, ઇતની તાકત હૈ કિ, ઉસ પર્યાયમેં દ્રવ્ય હી જાનનેમેં આતા હૈ ! આ..હા..હા..હા...! ‘ભગવાનજીભાઈ’! પર્યાયમેં ભગવાન જાનનેમેં આતા હૈ ! પુત્ર-પુત્રી, પૈસા ઔર રાગ (જાનનેમેં નહીં આતા), ઐસા કહતે હૈં ! આહા..હા...!

ઐસા હોને પર ભી, ઐસા કહા ના ? ‘...અનુભવમેં સદા સ્વયં હી આને પર ભી...’ ઐસે લિયા ના ? આ..હા..હા...! ઉસકી દષ્ટિ ઉસ ઓર નહીં હૈ. અનાદિસે દષ્ટિ પર્યાય ઉપર ઔર રાગ ઉપર હૈ. પર્યાયમેં સારા આત્મા જાનનેકી તાકત હોને પર ભી, પર્યાયમેં સ્વયં અનુભવમેં આતા હૈ, ઐસા હોને પર ભી ઉસકા લક્ષ સ્વભાવ ઉપર નહીં જાનેસે, ઉસકા લક્ષ એક સમયકી અવસ્થા અથવા રાગ ઉપર જાનેસે અનુભવમેં આને પર ભી ઉસકો અનુભવમેં આતા નહીં. સમજમેં આયા ?

ફિરસે, આહા...! જબરી વાત છે, પ્રભુ ! કાનમેં સુનને મિલે વહ ભી ભાગ્યશાલી હો ઉસે મિલે, ઐસા હૈ. ઐસી યહ બાત હૈ, યહ કોઈ સાધારણ હાલી-તોલીકી બાત નહીં હૈ. યહ તો તીનલોકકે નાથ સર્વજ્ઞદેવ પરમાત્મા ! ઉનકી દિવ્યધ્વનિમેં બાત આયી, (ઉસકે) સંતોને આગમ રચે ઔર દુનિયાકો સમજાયા, આહા..હા...! સમજમેં આયા ?

યહ ભગવાનઆત્મા ! ઉસકી પર્યાયમેં યાની જ્ઞાનકી દશામેં, જ્ઞાનકી દશાકા સ્વભાવ ઐસા હૈ કિ, સારા અનુભૂતિસ્વરૂપ ભગવાન ઉસકી પર્યાયમેં અનુભવમેં આતા હૈ. ઐસે આયા ના ? દેખો ! ‘અનુભૂતિસ્વરૂપ ભગવાનઆત્મા’ યહ તો પહલે આત્માકો કહા. બાદમેં ‘આબાલગોપાલ’ (કહા). આબાલગોપાલ નામ બાલકસે વૃદ્ધ - છોટેસે બડે - બાલક, સ્ત્રી, કન્યા, વૃદ્ધ - સબ ભગવાનઆત્મા હૈં ! અંદરમેં તો ભગવાન પૂર્ણાનંદ હૈ. સબકો... આહા..હા...! ‘સબકે’ ઐસા હૈ ના ? ‘આબાલગોપાલ’કા અર્થ સમજે ? બાલકસે લેકર વૃદ્ધ સમસ્ત જીવકો ! ઓ..હો..હો...! ‘...સબકે અનુભવમેં સદા...’ અનુભવમેં, સબકો ઔર સદા. આહા..હા...! ‘ચંદુભાઈ’! યહાં વજન દિયા હૈ.

સબકો સદા સ્વયં આત્મા... પર્યાયમેં સ્વયં આત્મા હી જાનનેમેં આતા હૈ, ઐસા કહતે હૈં ! આહા..હા...! ઐસા અભી તો સુના ભી ન હો ! આહા..હા...! ભગવાન ! ભગવાન ભગવાનકો કહતે હૈં !! આહા..હા...! પ્રભુ ! તેરી ચીજ તો અનુભૂતિ ભગવાનસ્વરૂપ હૈ ન ! આહા..હા...! લિખા હૈ ના અંદર ? ‘અનુભૂતિસ્વરૂપ ભગવાન’ કહા હૈ ! પ્રત્યેકકો (કહા હૈ). પ્રત્યેક આત્મા અંતર અનુભવસ્વરૂપ ભગવાનઆત્મા (હૈ) ! આ..હા..હા...! સબ ભગવાનઆત્મા (હૈં) ! સબ જીવકો સદા સ્વયં અનુભૂતિ(સ્વરૂપ) ભગવાનઆત્મા પર્યાયમેં

अनुभवमें आता है, आडा..डा...! 'लक्ष्मीयंदभाई'! ऐसी बातें चैसेमें मिले ऐसा नहीं है.

श्रोता :- नाईरोबीके अडोभाग्य कि आपकी वाणी सुनने मिली !

पूज्य गुरुदेवश्री :- आ..डा..डा...! बापू ! वीतराग त्रिलोकके नाथ सर्वज्ञदेव बिराजते हैं, उनके पाससे आयी हुई बात है, आडा..डा...! भगवान भगवानको कडते हैं ! भगवान भगवानको कडते हैं, हे भगवानआत्मा ! आ..डा..डा...! प्रभु तुं तो अनुभूतिस्वरूप भगवानआत्मा है ना ! आ..डा..डा...! तुं राग और पुण्यरूप है डी नहीं ना, नाथ ! आडा...! तो देडकी क्रिया, वाणीकी क्रिया, विषयका संग, स्त्रीका संग, शरीरका संग - ये यीज तो बहुत दूर रह गई ! वड तो तेरेमें है डी नहीं, आडा..डा...! तेरेमें रागादि डोनेपर भी रागसे भिन्न भगवान रागका ज्ञान करनेवाली पर्याय रागको जानती है, परंतु पर्यायमें अनुभूतिस्वरूप भगवान जाननेमें आता है. आ..डा..डा...! समजमें आया ?

सब जवको सारा भगवान अनुभूति प्रभु ! सदा उसकी पर्यायमें यानी वर्तमान दशामें स्वयं अनुभवमें आता है, आ..डा..डा...! ऐसा डोने पर भी (अर्थात्) वस्तु तो ऐसी है, आडा..डा...! फिर भी... आडा..डा...! है ना ? '...अनादि बंधके वश,...' अनादिसे रागके वश डो गया है. जैसे देजे तो (अंदरमें देजे तो) भगवान अनुभवमें आता है, परंतु उस ओर लक्ष नहीं करके राग, पुण्य, दया-दान, काम-कोधके अनादि बंधके वश पडा हुआ, अबंधस्वरूप अनुभवमें आने पर भी उस पर दृष्टि नहीं (है) तो 'भैं राग डूं' ऐसा मानकर मिथ्यादृष्टि रजडते हैं, आडा..डा...! धीरेसे समजना ! थोडा कठिन पडे तो रातको पूछना ! आडा..डा...! अेक पंक्तिमें तो कितना भरा है !! आडा..डा...!

श्रोता :- बिलकुल प्रयोगकी गाथा है, गुरुदेव !

पूज्य गुरुदेवश्री :- प्रयोग करना ! यही करना है ! करना डो तो यही करना है, इसके बिना सब 'अेकडा विनाना भींडां' है. आडा..डा...! बाडरकी सब प्रवृत्ति डोती डो... डो उसके कारणसे, तेरेमें तो उस समयमें राग डोता है. परंतु यडां तो कडते हैं कि, रागसे भिन्न करके आत्माका अनुभव करना. ऐसा अनुभूतिस्वरूप भगवान रागके कालमें भी पर्यायमें अनुभवमें तो आता है, क्योंकि पर्यायका स्वभाव ही ऐसा है. ज्ञानकी पर्यायका - अवस्थाका वर्तमानमें स्वभाव ऐसा है कि, त्रिकालीको अनुभवमें लेती है, ऐसा स्वभाव ही है. आडा..डा...! समजमें आया ? थोडा सूक्ष्म पडे (लेकिन) समजनेकी बात यड है. मुद्देकी रकम तो यड है.

कोई आदमी कडे ना कि, 'व्याज तो बहुत जाया लेकिन मुद्देकी रकम तो लाओ !' तो कडे, 'रकम है नहीं !' अरे...! तब तो क्या हुआ ? पडले तो बारा आनामें (पैसे ब्याज पर) देते थे. डुमारे वडां भी सेठलोग थे वे राजाको दो-दो लाख आठ आनाके (ब्याज पर) देते थे. इन दिनोंमें बढ गया. मुजे तो दूसरी बात कडनी है. बीस साल

તક બ્યાજ ખાયા બાદમાં કહા કિ, ‘મુદેકી રકમ લાઓ !’ સામનેવાલા કહે ‘મુદેકી રકમ હૈ નહીં !’ અરે...રે...! અકેલા બ્યાજ ખાકર ક્યા હુઆ, મુદેકી રકમ તો ખલાસ હો ગઈ. આહા...હા...! ઐસે અનાદિસે દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિકે પરિણામમાં રુકનેસે મુદેકી રકમ પડી રહી. બ્યાજ ખાયા, રકમ પડી રહી ! આહા...હા...! એય...! ‘...ભાઈ’! એક પંક્તિમાં તો બહુત ભરા હૈ.

અનુભૂતિસ્વરૂપ આત્મા આબાલગોપાલ સબ જીવકો (અનુભવમાં આ રહા હૈ), ઐસા પરમાત્મા કહતે હૈં ! સબકો અનુભવમાં સદા સ્વયં હી, (ઐસે) શબ્દ પડે હૈં. અકેલા ‘સ્વયં’ શબ્દ નહીં પડા હૈ. સ્વયં હી, ઉસકી જ્ઞાનકી પર્યાયમાં આત્મા હી આતા હૈ. આહા...હા...! સબ આત્માકો પર્યાયમાં સ્વયં ત્રિકાલી અનુભૂતિ(સ્વરૂપ) ભગવાન હી જાનનેમાં આતા હૈ, પરંતુ લક્ષ ઉસ તરફ નહીં. અનુભવમાં આને પર ભી લક્ષ ઉસ તરફ નહીં (હૈ), આ...હા...હા...! હૈ ?

‘...અનાદિ બંધકે વશ...’ (અર્થાત્) અનાદિ રાગ ઔર પુણ્યકે વશ ઉસકો દેખનેમાં રુક ગયા, ઉસકો કરનેમાં રુક ગયા. ભગવાન અનુભૂતિસ્વરૂપ અનુભવમાં આને પર ભી લક્ષ ઉસ તરફ નહીં હોનેસે, રાગકા લક્ષ હોનેસે, રાગકા અનુભવ હોનેસે, જાનનેકી ચીજ જાનનેમાં નહીં આયી, આહા...હા...! જિસકી પર્યાય હૈ... જિસકી પર્યાય હૈ, ઉસમાં પર્યાયવાન જાનનેમાં આતા હૈ (લેકિન) ઉસ પર્યાયને ઉસકો જાનનેમાં નહીં લિયા. જાનનેમાં આતા હૈ ફિર ભી જાનનેમાં નહીં લિયા ઔર જો જિસમાં નહીં ઐસે રાગકો જાનનેમાં રુક ગયા, આહા...હા...! ઐસા સૂક્ષ્મ હૈ, પ્રભુ !

આહા...! ‘ભગવાન’ (કહકર) તો બુલાતે હૈં ! આહા...હા...! મુનિવરો ‘ભગવાનઆત્માઓ’ ઐસા કહતે હૈં ! તેરે(માં) કપડે, શરીર (ઇત્યાદિ) નહીં, તેરેમાં પુણ્ય-પાપ રાગ (હોતા) હૈ વહ ભી તૂ નહીં. તુમ તો ભગવાનઆત્મા હો ના નાથ ! અનુભૂતિમાં આને લાયક હૈ ના ! અરે...! પર્યાયમાં અનુભવ તો હોતા હૈ ના ! આ...હા...હા...!

શ્રોતા :- જામી...!

પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી :- જામી...? પર્યાયમાં અનુભૂતિ હોતી હૈ ના ! આહા...હા...! અનુભૂતિસ્વરૂપ ભગવાન તો હૈ હી ! અનુભૂતિસ્વરૂપ ભગવાન તો હૈ હી પરંતુ તેરી પર્યાયમાં અનુભૂતિસ્વરૂપ ભગવાન (અનુભવમાં) આને પર ભી તેરા લક્ષ ઉસ તરફ હોતા નહીં, તેરા લક્ષ રાગ ઔર બંધકે વશ હો જાતા હૈ. અબંધસ્વરૂપ અનુભવમાં આતા હૈ ઉસ તરફ દષ્ટિ નહીં કરકે બંધસ્વરૂપ રાગમાં તેરા લક્ષ હૈ તો અબંધસ્વરૂપ અનુભવમાં આતા હૈ ઉસકા અનાદર કર દેતે હૈં, આ...હા...હા...! ગજબ બાત હૈ, પ્રભુ !

શ્રોતા :- એક પંક્તિમાં તો કમાલ હો ગઈ !

પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી :- કમાલ હૈ...! કમાલ હૈ...!! ઇસલિયે એક પંક્તિ ઉતાવલીસે લી

નહી. સેઠને કહા થા ન ‘ધનકુમારસેઠ’ને કિ, ‘હિન્દીમે લો !’ તો દો ઘંટા (હિન્દીમે ચલા). હિન્દીમે યહ સાર આયા ! ભાઈ ! સારમે સાર આયા હૈ !! આહા..હા...!

આહા..હા...! પાર નહીં તેરે (ગુણોંકા) ! અનંત... અનંત... ગુણકા નાથ જિસમે અનંત (ગુણકી) સંખ્યા પડી હૈ, એસા અનુભૂતિ ભગવાન દ્રવ્ય,... આહા..હા...! સદા સબકો (અનુભવમે આતા હૈ). એસી બડી ચીજ, અનુભૂતિસ્વરૂપ ભગવાનઆત્મા સદા સર્વકો સ્વયં હી અનુભવમે આતા હૈ. પર્યાયમે સ્વયં ભગવાન હૈ વહી અનુભવમે આતા હૈ. સબકો આતા હૈ ! આહા..હા...! એસા હોનેપર ભી ‘...અનાદિ બંધકે વશ પર (દ્રવ્યોં) કે સાથ એકત્વકે નિશ્ચયસે...’ આ..હા..હા...! ઉસકો વિકલ્પ-રાગ ઊઠતા હૈ ઉસકે સાથ એકત્વબુદ્ધિ હો ગઈ હૈ.

જ્ઞાનમે સારી ચીજ અનુભવમે આને પર ભી રાગમે એકત્વબુદ્ધિ હો ગઈ હૈ તો અનુભવમે આતા હૈ (ઉસકે સાથ) અનાદિસે એકત્વબુદ્ધિ છૂટ ગઈ હૈ, આહા..હા...! એસા કેસા ઉપદેશ !? લેકિન ઇસમે હમે કયા કરના ? યે કરોડો રૂપયેકા બડા ધંધા કરના (યા યે કરના) ? દસ-દસ, બીસ-બીસ લાખકે કપડે ઔર પચાસ લાખકે કપડે (લેના) ! સારા દિન ‘ધંધાખોર’ (ધંધા કરતા રહતા હૈ) ! ‘ધંધાખોર’ !

ભગવાનઆત્મા...! કહતે હેં કિ, તેરી પર્યાયમે - હથેલીમે અનુભવમે આતા હૈ, એસા કહતે હેં ! હથેલીમે તો એસે નજર કરની પડે લેકિન (યહાં તો) તેરી પર્યાયમે સારા આત્મા અનુભવમે આતા હૈ !! ભગવાન સારા અનુભવમે આતા હૈ. પરંતુ તેરા લક્ષ ઉસ પર નહીં, આહા..હા...! ‘...અનાદિ બંધકે વશ પર (દ્રવ્યોં) કે સાથ એકત્વકે નિશ્ચયસે મૂઢ...’ દેખો ! યહાં (મૂઢ) શબ્દ કહા ! આહા...! એક ઔર ‘ભગવાન’ કહા, એક ઔર ‘મૂઢ’ કહા ! આહા..હા...! અંતરમે ભગવાનકો નહીં દેખતે હેં ઔર રાગકી દશામે એકત્વબુદ્ધિ હૈ વહ મૂઢપ્રાણી હૈ.

જાનનેકી ચીજ જાનનેમે આતી હૈ ઉસકી તરફ દષ્ટિ નહીં ઔર જો કુછ ઉસકી ચીજ નહીં ઉસકે સાથ એકત્વબુદ્ધિ હોનેસે જ્ઞાન વહાં રુક ગયા હૈ. તેરા જ્ઞાન વહાં રાગમે રુક ગયા હૈ. ઇસલિયે તેરે જ્ઞાનમે ભગવાન જાનનેમે આતા હૈ ફિર ભી રાગમે રુકનેસે ભગવાન તેરે ખ્યાલમે નહીં આતા, આહા..હા...! ‘...લાલજી’! બાત એસી હૈ, ભગવાન ! કભી સુની ન હો એસી ! બાહરમે હી બાહરમે... હો... હા... હો... હા...! ‘ધમાધમ ચલી જ્ઞાનમાર્ગ રહ્યો દૂર’ ‘ધર્મને નામે ધમાધમ ચલી અને આ રહ્યો દૂર’ ! આહા..હા...! મૂઢ ! એક ઔર ‘ભગવાન’ કહા ઔર એક ઔર ‘મૂઢ’ કહા !

જિસ પર્યાયમે ભગવાન દિખનેમે આતા હૈ એસા આત્મા તુમ નહીં જાનતે હો ઔર રાગકે સાથ એકત્વબુદ્ધિ હો ગઈ. બસ ! એક રાગ ક્રિયા તો માનો ઓ..હો..હો...! હમને તો બહુત ક્રિયા ! (એસા માનતા હૈ). અભી તો યહાં શુભરાગકી બાત હૈ, અશુભરાગકે સાથ તો એકત્વબુદ્ધિ હૈ વહ તો તીવ્ર હૈ, પરંતુ શુભરાગકે સાથ એકત્વબુદ્ધિ હૈ એસે મૂઢકો

‘...અજ્ઞાની જનકો ‘જો યહ અનુભૂતિ હૈ વહી મૈં હૂં’ એસા આત્મજ્ઞાન ઉદ્ધિત નહીં હોતા...’ અંતરદષ્ટિ કરતા નહીં ઓર દિખનેમં આતા હૈ ફિર ભી (વહાં) દષ્ટિ નહીં (હૈ) તો ઉસકો આત્મજ્ઞાન ઉત્પન્ન નહીં હોતા. રાગકી એકતાબુદ્ધિસે અજ્ઞાન ઉત્પન્ન હોતા હૈ, આહા..હા...!

એસે (આત્મજ્ઞાનકી) ઉત્પત્તિ નહીં હોનેસે ‘...ઉસકે અભાવસે, અજ્ઞાતકા શ્રદ્ધાન ગધેકે સીંગકે શ્રદ્ધાન સમાન હૈ...’ અજ્ઞાનકે કારણ, જૈસે ગધેકે સીંગ નહીં હૈ તો એસી શ્રદ્ધા (નહીં હો સકતી), (વૈસે) આત્મા જાનનેમં આયા નહીં તો શ્રદ્ધા કેસી ? આહા..હા...! ‘...ગધેકે સીંગકે શ્રદ્ધાન સમાન હૈ ઇસલિયે, શ્રદ્ધાન ભી ઉદ્ધિત નહીં હોતા...’ એસે જીવકો સમકિત નહીં હોતા, આહા..હા...! ‘...તબ સમસ્ત અન્યભાવોંકે ભેદસે આત્મામં નિઃશંક સ્થિર હોનેકી અસમર્થતાકે કારણ આત્માકા આચરણ ઉદ્ધિત ન હોનેસે...’ ઉસકો આત્માકી શ્રદ્ધા નહીં હોતી, આત્માકા જ્ઞાન નહીં હોતા (ઓર) આત્માકા આચરણ નહીં હોતા. ‘ઇસપ્રકાર સાધ્ય આત્માકી સિદ્ધિકી અન્યથા અનુપપત્તિ હૈ.’ સાધ્ય આત્મા હૈ ઉસકી સિદ્ધિ ઓર ઉત્પત્તિ નહીં (હોતી). સંસારકી ઉત્પત્તિ હૈ, (સાધ્યકી) સિદ્ધિ નહીં, વિશેષ કહેશે...

(શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)

L L L